

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקרי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת בבא קמא

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאורייתא = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיו.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :
גפ"ת, רח' חזון איש 36
פניה"ק ירושלים תובכ"א
טל : 571-2016 (02)

בבא קמא

פ"א ארבעה אבות

גמ' ב. - ו :

אבות: קרן שן ורגל, בור, מבעה - לרב אדם ישן (לשמואל שן), הבער, לרב אושעיא ד' שומרים וה' דברים, לר' חייא וקנסות, גנב וגזלן, ומטמא מדמע ומנסך, מפגל, מוסר דרכן להזיק ושמירתן עליך ומשלם מיטב [ד' אבות משן ורגל, ג"ש תחת נתינה ישלם כסף]

תולדות

- (1) דקרן [כוונה להזיק, אין הנאה, אין הזיקן מצוי]:
נגיפה (רש"י - דחיפת הגוף), נשיכה, רביצה, בעיטה
משונה - כלב שאכל כבש גדול, אכל כסות וכלים, ארי שטרף ואכל
 - (2) דשן [הנאה]:
נתחככה בכותל או טינפה פירות (רש"י - נתגלגלה עליהן), ארי שדרס ואכל - להנאתה
 - (3) דרגל [הזיקן מצוי]:
הזיקה בגופה או בכלים שעליה (טז. - או ממעך מן הצד) דרך הילוכה (רש"י - שלא בכוונה), קפיצת כלב (כא):
ח"נ צרורות [הללמ"ס (רש"י - דממונא הוא)] משלם מעלייה לר"פ (וספק לרבא) ופטור ברה"ר
 - (4) דבור [תחלת עשייתן לנזק]: אבנו סכיננו ומשאו ברה"ר (לשמואל אפי' לא הפקירן)
 - (5) דאש [כח אחר מעורב]: אסו"מ בגגו ונפלה ברוח מצויה
 - (6) דאדם: ר"ף - כיחו וניעו (רש"י - מפה וחוטם)
- תולדותיהן כיוצא בהן חוץ מח"נ צרורות
עבד ואמה פטירי [שמא יקניטנו]
אי הזיק שאינו ניכר לא שמיה הזיק, מטמא מדמע ומנסך חייב משום קנס
רבא - כולם אתיא במה הצד מבור וחד מהנך, ואפי' קרן למ"ד עדיפא שכוונתו להזיק
ונכתבו להלכותיהן - קרן לתם, שן ורגל לפטור ברה"ר, בור לפטור כלים ואדם, אדם לד' דברים,
אש לפטור טמון ולחייב אינו ראוי (נירו ואבניו) [או השדה]
אסו"מ בגגו ונפלו ונתקל אתיא מבור ואש;
בור המתגלגל למקום אחר, פותקין ביכותיהן בימות הגשמים, אילן וכותל שנפלו אחר זמן שנתנו
ב"ד נלמדים מבור ושור

רש"י ג. - ו :

בור י' אב למיתה ט' אב לנזיקין;
לרש"י - והמת יהיה לו - בבר מקטיל, הא בציר פטור ממיתה וחייב בנזיקין;
ונפל שמה - בין מת בין הוזק

כיחו וניעו בהדי דאזלי כחו הוא - והיינו אדם גופו
המתגלגל בור והזיק בהדי דאזלי - לרש"י - פטור דאין דרכו להתבונן

גמ' ו. - ז :

מיטב - ר' ישמעאל - בדניזק שיימינן [ג"ש שדה שדה], אביי נט. - וישלם כפי שעת הקציר
וכשאיין לו בשוה - בעידית דמזיק [אהני קרא]
ר"ע - בדמזיק שיימינן [מיטב ישלם], אביי - וכפי שעת היזק
ויש צד דבשל עולם שיימינן

ר"ע ס"ל כר"ש בן מנסיא דאף תם משלם נ"ש לשור הקדש [שור רעהו ח"נ] ממיטב

נדר לבדק הבית - גזבר גובה מבינונית

קרקעותיו שוות ר' זוזי רק בניסן - מאכילין לו מעשר עני עד מחצה

(רש"י - משלימין עד ר' דאורחיה למיזל עד מחצה, ל"ב - גם עשיר שהוזלו יותר ממחצה מאכילין עד שיכול למכור במחצה)

לגבות כתובה מבינונית בציר פורתא - יכול ליתן כיוקרא דלקמיה
ישיב לרבות שוה כסף - ר"פ ורב הונא בדר"י - במטלטלין דמזדבן בכ"מ הוי מיטב,
(ט) רב הונא ורב אסי - ישלם או כסף או מיטב ובדלית ל"י אפי' סובין

רש"י ו: ז - :

רש"י - פטור אאכילת בהמתו שדה הקדש קודם פדייה [אין מעילה בקרקעות]
הוזל קרקע דכו"ע יתנו מעשר עני - דעכשיו אין לו ר' זוז,
ל"ב - אפי' עשיר א"צ למכור משא"כ בהוזל רק שלו דפשע,
ניזק יכול לגבות זיבורית בע"כ

גמ' ח. ט - :

בינונית וזבורית - ב' ברייתות אי בע"ח גובה מבינונית או זיבורית [תלוי אם היה לו גם עידית בשעת
הלואה, בשל עולם שמין ותלוי אם בינונית שלו כבינונית או כעידית דעלמא, מח' אי בשל
עולם או בשלו, מח' אם יש תקנת נעילת דלת]
ג' שטרות ביום אחד - אין "הנחתי מקום לגבות" ודינן כמוכר
לוקח א' שקנה עידית באחרונה יכול לדחות ניזק ובע"ח לבינונית [אי שתקיתו או מהדרנא זיבורית],
וכשמת מוכר ושעבודא עליו לוקחים כדיניהו [אי אפשי בתקנת גובין מבני חרי לפני
משועבדי], וכן אם מכר העידית לשני [מכר כל זכות]
לוקח שני שקנה בינונית - מזה או מזה גובה אבל לא בקנה עידית או זיבורית [להכי דייקי] או בשייר
בינונית [הנחתי]
ב' לשונות אי מוכר שלא באחריות משתעי דינא [לא ניחא בתרעומת] (לרש"י - להשיעו שלא פרע)
ב' לשונות אי הקונה באחריות ודייש אמצרי יכול לחזור מחמת עוררין או לא [אחוי טירפך]
ב' לשונות בגבה מאח שנטל קרקע אי אח שנטל כספים חייב או לא [להכי שקלת ארעא]
גבה קרקע מאח א' - רב - בטלה מחלוקת [אחים כיורשים]
שמואל - ויתר [כלקוחות שלא באחריות]
רב אסי - יתן רביע קרקע או מעות [ספק אי כיורשין]
או כלקוחות; ל"ב דרש"י רביע קרקע וגם רביע מעות [ספק כלקוחות באחריות]
ר' זירא - הידור מצוה עד שליש במצוה (לרש"י - להוסיף שליש הדמים למהודר) וספק אי מלגיו או מלבר,
מכאן ואילך מהקב"ה (שכר בעוה"ז)

רש"י ח. :

כשאין ללוה בינונית בשעת הלואה אין תקנת נעילת דלת
למ"ד אין תקנת נעילת דלת - לרש"י - אפי' יש עידית

גמ' ט: י - :

מסר לחש"ו שור קשור ובור מכוסה לר"ל חייב [דרכו לנתוקי, לנפול (לרש"י - מאליו)], לר' יוחנן פטור
גחלת פטור [מעמיא ואזלא]
שלהבת לר"ל חייב [ברי (מזומן) הזיקא], לר' יוחנן פטור [צבתא דחרש גרם]
הכשיר מקצת נזק חייב הכל - בור ט' והשלים ל"י האחרון חייב [כי יכרה - אחד] (לרבי לנזקין שניהם
חייבים)
ה' אספסל ובא אחר ושברו - כולם חייבים [לבדי לא מיתבר (רש"י - ה"ל לעמוד)]
ובסמך בהו האחרון חייב [כחו כגופו]

י' שהכזהו זאח"ז - רבנן - כולן פטורין [כל נפש - כולה],
ר"י בן בתירא - האחרון חייב [כל דהו נפש וקירב מיתתו]
בב"א פטורים [רש"י כאן - אין ידוע ע"י מי נהרג, רש"י סנהדרין עח: - איש כי יכה - ולא ב']

תוס' ט: - י:

בור ואש פטורין מכופר, ל' של עבד -
לרש"י - בור - שור ולא אדם, אש - היה לו לברוח, ובכפות קלב"מ
א' מה' שומרים שפשע ועדיין מינטר - לרש"י פטור

גמ' י: - יב:

ניזק מטפל בנבילה ומפסיד הפחת עד העמדה בדין [ישלמנה - ישלימנה, עד הטריפה לא ישלם, והמת
יהיה לו]
אבל המזיק טורח בנבילה להביאה למקומה [אבא שאול - יבאהו עד - עדודה,
אחרים - ישיב לבעליו והמת], ות"ק חולק
בנזקין ושואל שמין הנבילה/שברים וישלם הפחת,
רב ושמואל ורב פפי - בגנב וגזלן אין שמין [לרש"י - מנהג דיינין, גמ' צד. - שינוי קונה],
ועולא בשם ר' אלעזר חולק

ר' אלעזר:

אין מקצת שליא בלא ולד ולכן חיישינן שיצא רוב הנפל ביום ראשון (לרש"י - לטומאה)
אין פודין בכור שנטרף (לרש"י - נהרג) תוך ל' [אך חלק]
גסה נקנית במשיכה

אחין שחלקו אין שמין בגדי בניהן [בזיון לבא לב"ד] ושל אח הגדול [ניחא דלשתמעון מיליה]
שומר שמסר לשומר פטור אפי' גרעיה לשמירתו [מסר לבן דעת]
לרבא חייב (רש"י - אף באונסין) אפי' עלייה לשמירתו [האי לא מהימן לי בשבועה,
גמ' המפקיד - אין רצוני שיהא ביד אחר]
גובין עבדים מיתמי דלוה [כמקרקעי] ור"נ חולק [אבימי - כמטלטלי (וכן נ"מ לפרוזבול, קנין אגב)]
מח' אי מטלטלין נקנה אגב עבדים [מח' אי כקרקע או כמטלטלי, לכו"ע כקרקע - ומח' אי בעי לא נידי
כערים מצורות ביהודה, לכו"ע כמטלטלי - ורק קונה בכפות ועודן עליו]
לכו"ע אין עבד נקנה אגב/עם קרקע [שאני מטלטלי/קרקע דנייד] אלא בעומד בתוכה

רש"י יב.

פרוזבול אקרקע - דלא מחוסר גוביינא - ברשות המלוה דכתב שיגבה כשירצה,
רש"י גיטין לז. - תקנו במלתא דשכיח

גמ' יב: - יד.

ר' יוחנן - משנתנו מחייב נזקי קדשים קלים כריה"ג [בה' וכחש בעמיתו] ורבא חולק
מודה ריה"ג דאינו ממונו: א) לאחר שחיטה (לרש"י גם חלק הבעלים),
ב) במתנות כהונה גם מחיים (חוץ מבכור בחו"ל, בזה"ז) [משלחן גבוה זכו],
ג) במעשר בהמה [אינו נמכר] [לא יגאל],
ד) לאבא יוסי בן דוסתאי לבן עזאי אף שלמים (ורק בכור בזה"ז שלו)
שלמים שהזיק - לא גובין מבשרן כנגד חלק האימורין [כרבנן דר' נתן; אף לר' נתן - הבשר לא הזיק
יותר מאימורין משא"כ שור עם בור - שורי בבירך אשכחתייה]
שור הפקר שהזיק וזכה אחר פטור
נגח ואח"כ הקדיש/הפקיר פטור [ר"י - והועד בבעליו והשור יסקל וגם בעליו יומת - בעל א' עד גמר
דין]

ברשות מזיק פטור [תורף ברשותי מאי בעי]

ניזק ומזיק שותפין בחצר:

המיוחדת לפירות ולא לשוורים - אביי ורב חסדא - חייב אשן ורגל,
ר' זירא, ר' אלעזר (לפי האת"ל) - פטור [מח' אי קרינן שדה אחר]
במיוחדת לפירות ושוורים לכו"ע פטור [כרה"ר]
לניזק לפירות ולשניהם לשוורים - לרש"י חייב

שואל חייב כששור הזיק אא"כ לא קיבל שמירת נזקיו (המשאיל חייב) או אונס (פטור)
מודה ר' טרפון דתם משלם ח"נ במיוחדת לשניהם לשוורים

רש"י יג.

שור שדחף לבור - לרבנן דר' נתן - רש"י נג. - מועד נ"ש ותם ח"נ ובור פטור שהשור עשה הכל
רש"י שלנו - מועד חצי ותם רביע ובור פטור [לרש"י - שזה הפילון]
רש"י מח. - פטור שן ורגל בחצר השותפין רק משותף לחבריה ולא בשור מעלמא שהזיק

גמ' יד: - יז.

שמין נזק בדמים

גובין מיתמי קרקע או בתפס מחיים מטלטלין

דנין בפני ב"ד מומחין

"עפ"י עדים" - ולא מודה בקנס, עבדים, גוים

אשה כאיש לעונשין [איש או אשה כי יעשו], לדינין [אשר תשים לפניהם],
להתחייב מיתה וכופר [והמית איש או אשה]

ח"נ - ר"פ - ממונא [לאו בחזקת שימור ורחמנא חס]

רב הונא בד"ר יהושע, להל' - קנסא [בחזקת שימור - ורחמנא קנס שישמור]

תם: ח"נ, מגופו, למ"ד קנסא הודה פטור ולא מגבינן בבבל (אא"כ תפס), אין כופר (לריה"ג ור"ש בן
זומא, לר"ט - חצי כופר), לר"ע פטור מדמי עבד - משא"כ במועד

ב' לישני בר' אלעזר אי רביצה על פכין קטנים הוי רגל או קרן אבל מיעוץ מן הצד ודאי הוי רגל

מועדין מתחלתן: שן, רגל, זאב, רש"י - אפי' בנשיכה ובכל נזקין),

ארי שדרס ואכל (מחיים) או טרף להניח, דוב, נמר, ברדלס (ר"מ - צבוע זכר ונקבה) -
ור' אלעזר חולק בבני תרבות, נחש לכו"ע

ופטורין ברה"ר, לר' יוחנן בסנהדרין - ומותר להורגם לפני שהמיתו

{ לאחר ז' שנים - מצבוע זכר לעטלף... לשד, שדרה דלא כרע במודים לנחש;

חשדו ירמ' ; ישיבה על קבר חזקיה וס"ת על מטתו ; תורה וגמ"ח זוכה לנחלת יוסף ויששכר }

רש"י יז.

לרש"י - ללמד אחרים עדיף ממצעשה שעדיף מלמוד